

Programy współpracy Powiatu Grajewskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

UCHWAŁA Nr .....
RADY POWIATU GRAJEWSKIEGO
z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Grajewskim na lata 2021-2026”

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z), w związku z art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920, uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Grajewskim na lata 2021-2026”, jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grajewskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą od dnia 01.01.2021 r.

*Przewodniczący
Rady Powiatu Grajewskiego*

Grzegorz Gardocki

PROGRAM DZIAŁAŃ

NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W POWIECIE GRAJEWSKIM

NA LATA 2021-2026

Wstęp

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Specyficzne potrzeby osób niepełnosprawnych uwzględnione są w przepisach prawa dotyczących nieomal wszystkich aspektów organizacji i funkcjonowania społeczeństwa. Istnieje też odrębne ustawodawstwo regulujące szczególnie istotną dla niepełnosprawnych obywateli sferę zawodowej i społecznej rehabilitacji oraz zatrudniania. Jednak mimo wielu wysiłków i znaczących nakładów finansowych nadal znaczna część niepełnosprawnych obywateli naszego powiatu doświadcza, nie z własnej winy, szeregu ograniczeń utrudniających im normalne i satysfakcjonujące życie.

W związku z powyższym, a także zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który zobowiązuje powiat do opracowania powiatowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- rehabilitacji społecznej,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych

opracowano „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie grajewskim na lata 2021 – 2026”.

U podstaw opracowanego programu jest uznanie, że osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla wszystkich obywateli – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności.

Prawa te wynikają z konstytucji RP, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego. Mamy nadzieję, że realizacja programu przy ścisłej współpracy z instytucjami, gminami, organizacjami pozarządowymi i fundacjami itp. wpłynie na poprawę życia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin.

CELE STRATEGICZNE

1. Eliminowanie czynników powodujących niepełnosprawność.
2. Stwarzanie warunków do rehabilitacji fizycznej, psychicznej, zawodowej i społecznej.
3. Dążenie do integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem.
4. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, pracy zawodowej, kulturze i rekreacji.

CELE OPERACYJNE

1. Profilaktyka i oświata zdrowotna.
2. Interwencja, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym związanym z powstaniem niepełnosprawności, leczenie i pomoc terapeutyczna.
3. Oświata i kształcenie.
4. Poradnictwo, szkolenie zawodowe oraz zatrudnianie.
5. Integracja społeczna i środowisko życia codziennego.
6. Ochrona socjalna i ekonomiczna.

CEL OPERACYJNY 1

Profilaktyka i oświata zdrowotna

Uzasadnienie wyboru celu

Podjęcie działań mających na celu zapobieganie niepełnosprawności poprzez działania edukacyjne lub też zmniejszanie skutków już istniejącej niepełnosprawności. Oświata zdrowotna ma na celu podejmowanie, rozwijanie umiejętności prowadzenia zdrowego stylu życia i zachowania zdrowia, kształtowania przyjaznego środowiska społecznego, relacji i sposobu

komunikowania się ludzi w rodzinie, miejscu nauki i pracy. Może ona pomóc zapobiec wystąpieniu niepełnosprawności lub też taką niepełnosprawność zminimalizować.

W profilaktyce niepełnosprawności i w ograniczaniu jej skutków szczególne znaczenie ma zapobieganie wypadkom (np. drogowe, w gospodarstwie domowym, itp.).

Zadania:

1. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju informacji społeczeństwa na temat głównych przyczyn niepełnosprawności.
2. Propagowanie zdrowego stylu życia (aktywność fizyczna, odpowiedni sposób odżywiania, ograniczanie palenia tytoniu oraz spożycia alkoholu, leków, itp.).
3. Podejmowanie działań na rzecz ograniczania niepełnosprawności wynikłej na skutek wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wypadków drogowych oraz w gospodarstwie domowym.
4. Dążenie do integracji samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych, szkół, zakładów pracy, instytucji kultury itd. na rzecz kształtowania środowiska lokalnego, właściwego sposobu komunikowania się w rodzinie, szkole.

Metody:

1. **Informacja o przyczynach niepełnosprawności (np. środki masowego przekazu, prelekcje).**
2. Propagowanie zdrowego stylu życia, a przede wszystkim rozwoju aktywności mieszkańców np. poprzez uczestnictwo w różnych formach aktywności fizycznej.
3. Podejmowanie działań sprzyjających poprawie sytuacji socjalno – bytowej przez aktywizację zawodową bezrobotnych oraz poszukujących pracy, udzielanie wsparcia rodzinom w których występuje ubóstwo.
4. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju badań profilaktycznych i okresowych w celu eliminowania występowania chorób, wypadków, chorób zawodowych.
5. Prowadzenie akcji uświadamiających i profilaktycznych w zakresie ruchu drogowego – organizowanie akcji policyjnych (np. dni świąteczne, pogadanki wśród dzieci i młodzieży).
6. Prowadzenie konkursów szczególnie wśród dzieci i młodzieży w zakresie pomocy przedmedycznej oraz o ruchu drogowym.

Efekty:

1. **Zwiększenie wiedzy mieszkańców powiatu w zakresie przyczyn niepełnosprawności oraz możliwości jej zapobiegania.**
2. Zmniejszenie występowania chorób, wypadków przy pracy oraz drogowych.
3. Poprawa kondycji finansowej osób i rodzin zagrożonych niepełnosprawnością.
4. Zintegrowanie działań różnych podmiotów na rzecz profilaktyki i oświaty zdrowotnej.

CEL OPERACYJNY 2

Interwencja, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym związanym z powstawaniem niepełnosprawności, leczenie i pomoc terapeutyczna

Uzasadnienie wyboru celu:

Pojawienie się niepełnosprawności może nieść za sobą dramatyczne skutki zarówno dla osoby niepełnosprawnej jak i dla jej rodziny. W związku z tym osoba ta oraz jej rodzina powinna uzyskać profesjonalną pomoc.

W celu zapobiegania, wyeliminowania lub zminimalizowania skutków niepełnosprawności należy wprowadzić na jak najwcześniejszym etapie rozwoju choroby fachowego leczenia, pomocy medycznej i psychologicznej, stałego monitorowania upośledzenia, niepełnosprawności. Działania terapeutyczne mogą znacznie ograniczyć skutki upośledzenia lub niepełnosprawności poprzez odzyskanie fizycznej i innej funkcjonalnej sprawności w drodze rehabilitacji medycznej oraz

umożliwienie dalszego naturalnego rozwoju, a także zlikwidowanie lub ograniczenie potrzeby stałej pielęgnacji.

Zadania:

1. **Rozwój poradnictwa medycznego, psychologicznego, psychiatrycznego i socjalnego oraz pedagogicznego.**
2. **Podjęcie działań na rzecz fachowego leczenia medycznego, wczesnej kompleksowości i ciągłości rehabilitacji.**
3. **Objęcie szczególną opieką kobiet z patologią ciąży.**
4. **Podjęcie działań na rzecz upowszechniania potrzeby wczesnej rehabilitacji.**
5. **Podjęcie działań zmierzających do stworzenia specjalistycznej rehabilitacji.**
6. **Wspieranie organizacji warsztatów terapeutycznych.**
7. **Wspieranie rozwoju placówek zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny.**
8. **Wspieranie rozwoju rehabilitacji środowiskowej jako zespołu zintegrowanych i społecznych działań.**
9. **Otoczenie opieką, terapią, rehabilitacją oraz pomocą socjalną osób niepełnosprawnych np. z zaburzeniami psychicznymi.**
10. **Podjęcie działań na rzecz dofinansowania do środków kompensujących utratę danej funkcji organizmu (np. przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny)**
11. **Podjęcie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych w jednostkach świadczących usługi medyczne oraz rehabilitacyjne.**
12. **Podjęcie działań na rzecz modernizacji, budowy i rozbudowy obiektów służących rehabilitacji.**

Metody:

1. Uświadamianie potrzeby wczesnego leczenia oraz wdrażania wczesnej rehabilitacji już w trakcie pobytu pacjenta na oddziale szpitalnym w związku z ostrym zachorowaniem lub urazem.
2. Stwarzanie możliwości kontynuowania rehabilitacji w domu pacjenta w okresie poszpitalnym (np. dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego).
3. Inicjowanie tworzenia dobrze wyposażonych, aktywnych lokalnych ośrodków i zakładów rehabilitacji.
4. Uświadamianie potrzeby rehabilitacji indywidualnej i zbiorowej (np. osoby po amputacji piersi AMAZONKI).
5. Inicjowanie udziału rodzin w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, upośledzeniem umysłowym).
6. Wspieranie organizacji warsztatów terapeutycznych.
7. Stwarzanie możliwości korzystania z fachowej rehabilitacji podczas pobytu na turnusie rehabilitacyjnym (dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów).
8. Wspieranie tworzenia grup terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych oraz członków ich rodzin – prowadzonych przez wykwalifikowanych specjalistów.
9. Organizacja wystaw i aukcji prac osób niepełnosprawnych wytworzonych w ramach warsztatów terapeutycznych, a przez to integracja ze społecznością lokalną.

Efekty:

1. Uświadomienie potrzeby rozwoju specjalistycznych usług.
2. Wskazanie na potrzebę utworzenia nowych punktów rehabilitacji.
3. Wzrost dostępności do usług leczniczych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych.
4. Powstanie punktu zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.
5. Zwiększenie liczby osób objętych leczeniem rehabilitacją i terapią.

CEL OPERACYJNY 3

Oświata i kształcenie

Uzasadnienie wyboru celu:

Niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży należy umożliwić osiągnięcie jak najwyższego poziomu własnego rozwoju. Stworzyć warunki do w miarę samodzielnego uczęszczania do ogólnie

dostępnych przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych i wyższych. Umożliwić naukę w szkolnictwie specjalnym.

Wykształcenie pozwoli osobom niepełnosprawnym osiągnąć jak największą samodzielność ekonomiczną oraz przyczyni się do ich rozwoju społecznego.

Zadania:

1. Inicjowanie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych i społecznych ograniczających korzystanie z placówek oświaty.
2. Zapewnianie nauki i rehabilitacji w placówkach specjalistycznych.
3. Inicjowanie tworzenia integracyjnych przedszkoli (grup), szkół (klas).
4. Eliminowanie indywidualnego nauczania.
5. Inicjowanie działań na rzecz rozszerzenia kształcenia kadry pedagogicznej w zakresie pedagogiki specjalnej.

Metody:

1. **Organizowanie konferencji na temat oświaty osób niepełnosprawnych, wdrażania nowych metod nauczania przy wykorzystaniu najnowszych środków dydaktycznych.**
2. Popularyzacja klas integracyjnych oraz szkolnictwa specjalnego.
3. Popularyzowanie inicjatyw dotyczących integracji oraz wyrównywania szans życiowych i przeciwdziałania izolacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej fizycznie i umysłowo.
4. Promowanie szkół dostosowanych do potrzeb wszystkich dzieci i integrującej środowisko.
5. Propagowanie możliwości uzyskania dofinansowania dla uczących się osób niepełnosprawnych w szkołach wyższych.
6. Debata na temat edukacji specjalnej i integracyjnej oraz kształcenia ogólnodostępnego.

Efekty:

1. Utworzenie przedszkoli i klas integracyjnych .
2. Likwidacja barier w ogólnodostępnych placówkach oświatowych.
3. Umożliwienie niepełnosprawnym zdobycia wykształcenia.
4. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie integracji i kształcenia.

CEL OPERACYJNY 4

Poradnictwo, szkolenie zawodowe oraz zatrudnianie

Uzasadnienie celu:

Realizacja potrzeb osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w zakresie szkolenia i przekwalifikowania zawodowego dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz zgodna z zainteresowaniem i możliwościami samych zainteresowanych zwiększa szansę na zatrudnienie. Zatrudnienie dla osoby niepełnosprawnej ma znaczenie nie tylko ekonomiczne, ale także istotny wymiar społeczny. Praca daje osobie niepełnosprawnej poczucie własnej wartości, samodzielności ekonomicznej i realizacji poprzez pracę.

Zadania:

1. **Ocena potrzeb w zakresie utworzenia ośrodków kształcenia i szkoleniowych.**
2. **Promowanie tworzenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych wśród pracodawców.**
3. Tworzenie i realizacja programów na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
4. Promowanie wśród pracodawców informacji o preferencyjnych warunkach zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
5. Promowanie zatrudnienia niepełnosprawnych w ramach programów celowych PFRON.
6. Wspieranie działań na rzecz utworzenia zakładu aktywności zawodowej w powiecie.
7. Propagowanie korzystnych warunków i zasad korzystania ze środków PFRON przez pracodawców i osoby niepełnosprawne w zakresie rehabilitacji zawodowej.
8. Informowanie pracodawców o korzyściach płynących z zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Metody:

1. **Przeprowadzenie ankiety wśród młodzieży w celu dokonania rozpoznania dotyczącego dalszych planów życiowych młodzieży niepełnosprawnej.**
2. Organizacja konferencji, przygotowywanie ulotek informacyjnych. Podawanie informacji w lokalnej prasie i mediach dla pracodawców o preferencjach w zakresie dostosowywania miejsc pracy i zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz zasadach korzystania ze środków PFRON.
3. Organizowanie konferencji, spotkań i debat poświęconych rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
4. Organizowanie spotkań z niepełnosprawnymi absolwentami w celu zapoznania z sytuacją panującą na lokalnym rynku pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia zarejestrowanym w PUP.

5. Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
6. Współpraca między podmiotami zajmującymi się rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych.
7. Szkolenie i przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy.
8. Organizacja doradztwa organizacyjno-prawnego i ekonomicznego w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne.
9. Współpraca z organami rentownymi oraz terenowym inspektorem pracy.

Efekty:

1. Zwiększenie szans przeszkolonych osób niepełnosprawnych na zatrudnienie.
2. Wzrost liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie szans awansu zawodowego.
4. Poprawa sytuacji rodzin zagrożonych ubóstwem.

CEL OPERACYJNY 5

Integracja społeczna i środowisko życia codziennego

Uzasadnienie wyboru celu:

Osobom niepełnosprawnym należy umożliwić prowadzenie w miarę samodzielnego i pełnego życia społecznego, korzystania z usług i urządzeń, które gwarantują samodzielność, dostępność do budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych, transportu, łączności, obiektów kultury i sportu itd..

Zadania:

1. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych na terenie powiatu.
2. Podejmowanie działań na rzecz dostępu do informacji przekazywanych przez środki masowego przekazu.
3. Podejmowanie działań mających na celu przestrzeganie zapisów prawa budowlanego w zakresie budownictwa pozbawionego barier architektonicznych.
4. Podejmowanie działań w celu umożliwienia osobie niepełnosprawnej korzystania ze sprzętu gospodarstwa domowego, sprzętu codziennego użytku itp.
5. Propagowanie najlepszych rozwiązań w zakresie prawa budowlanego.
6. Propagowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce.

Metody:

1. Dofinansowanie kosztów działalności istniejącego WTZ
2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.
3. Utworzenie bazy informacyjnej o obiektach pozbawionych barier.
4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
5. Współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w powiecie grajewskim, szczególnie w zakresie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji.
6. Tworzenie informacji o planowanych imprezach dla osób niepełnosprawnych (sportowych, rozrywkowych, turystycznych itp. na terenie powiatu).

Efekty:

1. Zwiększenie liczby obiektów użyteczności publicznej pozbawionych barier.
2. Zwiększenie liczby dostępnych środków transportu przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie liczby mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
4. Przestrzeganie prawa budowlanego w zakresie budownictwa bez barier.
5. Stworzenie warunków do korzystania ze sprzętu gospodarstwa domowego, codziennego użytku.
6. Zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych biorących udział w różnych imprezach.

CEL OPERACYJNY 6

Ochrona socjalna i ekonomiczna

Ochroną socjalną i ekonomiczną należy objąć w szczególności osoby niepełnosprawne. Należy dostarczyć informacji dotyczących przysługujących im ulg i uprawnień. Dostarczyć porady i pomocy na temat usług i udogodnień, które mogą zaspokoić ich potrzeby. Celem tej ochrony jest zagwarantowanie równych szans do rozwijania osobistej autonomii, samodzielności ekonomicznej i integracji społecznej.

Zadania:

1. Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych.
2. Propagowanie informacji o przysługujących prawach dla osób niepełnosprawnych. Informowanie o możliwości uzyskania dofinansowania
3. Uzasadnienie wyboru celu w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.
4. Propagowanie informacji o jednostkach, organizacjach pozarządowych i fundacjach, w których osoby niepełnosprawne mogą uzyskać wsparcie.
5. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia i rozszerzenia placówek pomocy (np. centrum integracji społecznej, zespół zakładów opieki długoterminowej).

Metody:

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami oraz ośrodkami pomocy społecznej.
2. Współpraca w zakresie zebrania informacji o indywidualnych potrzebach osób niepełnosprawnych.
3. Otoczenie opieką socjalną osób niepełnosprawnych.
4. Upowszechnianie informacji o organizacjach pozarządowych, fundacjach oraz instytucjach świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym.

Efekty:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i dyskryminacji osób niepełnosprawnych.
2. Analiza potrzeb i ocena sytuacji osób niepełnosprawnych.
3. Zminimalizowanie skutków sytuacji trudnych.
4. Zapewnienie samodzielności ekonomicznej i integracji społecznej.
5. Zwiększenie liczby osób korzystających z dofinansowania w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej.

ZAKOŃCZENIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie opracowało Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych przy ścisłej współpracy z samorządami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu.

Powyższy program może być modyfikowany i uzupełniany przez ww. instytucje w celu rozszerzenia zakresu tematycznego.

Program realizowany będzie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków własnych samorządów, środków pozyskanych na realizację programów celowych, środków uzyskanych od sponsorów, funduszy unijnych oraz z innych źródeł.

Projekt

**UCHWAŁA NR ...../...../2021
RADY POWIATU GRAJEWSKIEGO**

z dnia   marca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Grajewskim na lata 2021 - 2023.**

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn.zm.) i art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z p) uchwała się, co następuje:

§1. Rada Powiatu Grajewskiego uchwała Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Grajewskim na lata 2021 - 2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grajewskiego.

§3. Uchwała wchodzi w życie dniem podjęcia, z mocą od dnia 01 stycznia 2021 r.

*Przewodniczący
Rady Powiatu Grajewskiego
Grzegorz Gardocki*

z dnia .....marca 2021 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE GRAJEWSKIM
na lata 2021-2023**

Grajewo 2021 r.

- I Wprowadzenie.
- II Podstawy prawne programu.
- III Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- IV Diagnoza rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Grajewskim.
- V Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Grajewskim.
- VI Cele programu.
- VII Zadania.
- VIII Limit zawodowych rodzin zastępczych w latach 2021 - 2023.
- IX Zakładane rezultaty realizacji programu.
- X Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w programie.
- XI Źródła finansowania programu.
- XII Beneficjenci programu.
- XIII Realizatorzy programu.
- XIV Monitoring i ewaluacja programu.

I. WPROWADZENIE

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Stosownie do treści art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W powiecie grajewskim Zarządzeniem Starosty Grajewskiego Nr 29/2011 z dnia 03.11.2011 r. na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie.

W związku z zakończonym okresem obowiązywania wcześniejszego Programu, w celu usprawnienia zadań nałożonych ww. ustawą oraz pozyskania środków z zewnątrz należało przystąpić do opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 w oparciu o potrzeby środowiska lokalnego.

Założone w Programie cele służą rozwojowi pieczy zastępczej zapewniającej każdemu dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców stabilnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego. W Programie wskazano na konieczność działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę naturalną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania uwzględnione w niniejszym Programie podejmowane i realizowane są w oparciu o:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.,
- 3) Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. 2020 poz. 920 z późn. zm.),
- 4) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2020 poz. 821 z późn. zm.),
- 5) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.),
- 6) Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- 7) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 292 poz. 1720),
- 8) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 274 poz. 1620),
- 9) uchwałę nr XXXIV/173/17 Rady Powiatu Grajewskiego z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grajewskim na lata 2017 - 2025.

Prawa dziecka i rodziny zdefiniowane i przyjęte zostały przez państwa członkowskie ONZ, w tym przez Rzeczpospolitą Polską w „Konwencji o Prawach Dziecka” w 1989 r. Konwencja w art. 9 odnosi się do dzieci, które z przyczyn obiektywnych zostają sądownie umieszczone w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka, zgodnie z przyjętym dokumentem, w pieczy zastępczej musi być uzasadnione i jest ostatecznością. Dziecku i rodzicom przysługuje niepodważalne prawo do wzajemnych kontaktów, chyba, że zagraża to dobrze pojętemu interesowi dziecka. Zarówno dziecko, jak i cała rodzina musi być

traktowana, jako podmiot postępowania sądowego, opiekuńczego oraz społecznego i obywatelskiego. Konwencja wskazuje na odpowiedzialność rodziców lub opiekunów prawnych za opiekę i wychowanie dzieci, respektowanie ich praw do nietykalności cielesnej, prawa do swobody wypowiedzi oraz wyznania. Art. 18 ust 2 Konwencji nakłada na państwa członkowskie obowiązek wspierania rodzin w dążeniu do harmonijnego i bezpiecznego rozwoju i wychowania oraz zobowiązuje do budowania sieci instytucjonalnego wsparcia rodzin w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na samorządy obowiązek budowania lokalnego systemu wsparcia w obszarze wychowania i pieczy zastępczej.

Rekomendacją dla niniejszego Programu jest również Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grajewskim na lata 2017-2025. Odbywa się to poprzez realizację celów szczegółowych, w tym między innymi poprzez wsparcie rodzin z terenu powiatu grajewskiego i ograniczenie rozluźniania więzi rodzinnych, podejmowania działań dotyczących zwiększenia ilości rodzin zastępczych i nawiązywania współpracy z placówkami opiekuńczo - wychowawczymi na terenie innych powiatów.

III. ZADANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Wprowadzony ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej system pieczy zastępczej uwzględnia trzy poziomy oddziaływania, a mianowicie: Gmina, Powiat i Samorząd Województwa.

GMINA

PRACA Z RODZINĄ

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie

Sytuacja, w której Sąd ogranicza
władzę rodzicielską lub jej pozbawia

POWIAT

PIECZA ZASTĘPCZA

Powiat organizuje pieczę zastępczą, tj. zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to możliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienie dziecka - opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym

WOJEWÓDZTWO

ADOPCJA, REGIONALNE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE, INTERWENCYJNE OŚRODKI
PREADOPCYJNE

3.1. Zadania gminy

Gmina zgodnie z ustawą zobowiązana jest do działań z zakresu profilaktyki rodzinnej. Jest ona realizowana przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Ustawa wprowadziła również stanowisko asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych pracuje bezpośrednio z rodziną. Jest on kierowany wyłącznie do rodzin, w których sytuacja dziecka wymaga wsparcia zewnętrznego. Jego czas pracy jest elastyczny i dostosowany przede wszystkim do rytmu życia rodziny.

3.2. Zadania powiatu:

Do zadań własnych i zleconych powiatu wynikających z ww. ustawy należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa,
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- 10) prowadzenie rejestru danych rodzin zastępczych,
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- 12) finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstawaniu zaległości dotyczącej odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej,
- 15) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

16) finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w pieczy zastępczej.

Przy realizacji powyższych zadań w zakresie pieczy zastępczej istotną rolę odgrywa współpraca wszystkich instytucji zarówno na szczeblu powiatowym jak i gminnym. Wspólne działania mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną ukierunkowanego na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie grajewskim.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej Starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania powiatowego centrum pomocy rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów.

Zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 29/2011 z dnia 03 listopada 2011 roku Starosty Grajewskiego **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.**

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,

14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,

16) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,

17) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

18) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,

19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Organizator zatrudnia Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, do którego należy w szczególności:

1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,

2) przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku,

3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu kontaktu,

4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;

5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,

6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,

7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej może mieć pod opieką łącznie nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Do obowiązków koordynatora należy także **systematyczne podnoszenie swoich kwalifikacji** w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie. Koordynator ma prawo korzystać z poradnictwa zawodowego, mającego na celu zachowanie i wzmocnienie jego kompetencji zawodowych, oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

IV. DIAGNOZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GRAJEWSKIM

Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w swojej rodzinie. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku, gdy rodzice biologiczni nie mogą zapewnić dziecku odpowiedniej opieki i wychowania. Najlepszym rozwiązaniem jest wówczas umieszczenie dziecka w rodzinnej, a przy braku możliwości w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza zapewnia:

1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka - opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;

2) przygotowanie dziecka do:

a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,

b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,

c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;

3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje najczęściej na podstawie orzeczenia sądu. Zgodnie z art. 35 ust. 2 w/w ustawy, w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta niezwłocznie zawiadamia sąd. Ponadto, zgodnie z art. 58 w/w ustawy rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, a także na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, czyli w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W Polsce piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch podstawowych formach:

- rodzinnej pieczy zastępczej,
- instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem stosowaną w sytuacji, gdy dziecko nie może wychowywać się w rodzinie biologicznej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe (w tym rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), a także rodzinne domy dziecka. Rodzice zastępczy oraz prowadzący rodzinny dom dziecka traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewniają dziecku dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, a także zapewniają rozwój zainteresowań i uzdolnień. Zaspokajają dziecku jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Rodzice zastępczy mają za zadanie zagwarantowanie dziecku ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego prywatne życie, umożliwianie swoim podopiecznym kontaktu z rodzicami biologicznymi i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowił inaczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do osiągnięcia pełnoletności, a następnie w przypadku podjęcia dalszego kształcenia może przebywać w dotychczasowej formie pieczy do ukończenia 25 roku życia.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. Placówka opiekuńczo-wychowawcza zobowiązana jest zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych. Zadaniem placówki jest realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku, podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny, a także umożliwianie kontaktu dziecka z rodzicami i osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej. Placówka zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmuje podopiecznego działaniami terapeutycznymi, zapewnia mu korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych. Zaspokojenie wyżej wymienionych potrzeb placówka realizuje na poziomie obowiązującego standardu opieki i wychowania. Skierowanie dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo - wychowawczej, następuje w przypadku, gdy brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Można w niej umieścić również dziecko poniżej 10 roku życia, ale tylko w przypadku, gdy w placówce umieszczona jest jego matka lub ojciec, przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Pobyt dziecka w placówce winien mieć charakter przejściowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej albo ustanowienia dla niego rodziny zastępczej lub adopcyjnej. Wychowanek umieszczony w placówce opiekuńczo - wychowawczej może w niej przebywać do uzyskania pełnoletności, a po jej ukończeniu, na zasadach dotychczasowych, do czasu zakończenia szkoły, w której rozpoczął naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

4.1. Rodzinna Piecza Zastępcza

Dziecku pozostawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Stanowiąc bliskie dziecku środowisko, pozwala nawiązać nowe, a czasem jedyne więzi emocjonalne, a tym samym zapobiec negatywnym dla rozwoju dziecka skutkom sieroctwa. Zadaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać dziecku możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych w sytuacji, gdy rodzina naturalna nie jest w stanie tych potrzeb zaspokoić. Piecza zastępcza powinna: przygotować dziecko do odpowiedzialnego i samodzielnego życia oraz pokonywania trudności życiowych; wpajać prawidłowe normy funkcjonowania w społeczeństwie; podtrzymywać kontakty z rodziną i rówieśnikami. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej powinni mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej powinny dawać rękojmiej należytego sprawowania pieczy zastępczej; mieć pełnię władzy rodzicielskiej; wypełniać obowiązek alimentacyjny (w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego; mieć pełną zdolność do czynności prawnych; być zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim i pozytywną oceną predyspozycji i motywacji sporządzoną przez psychologa. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:

- a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
- b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
- c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

Rodziny spokrewnione - opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka, będący wstępnym (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwem, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka.

Rodziny niezawodowe - tworzone są przez małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też niespokrewnione z dziećmi, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Rodziny zawodowe tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Rodzina zastępcza zawodowa może działać również, jako:

- **rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** przyjmuje dziecko:
  - na podstawie orzeczenia sądu;
  - w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
  - na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby; w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;
- **rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** - umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi.

Rodzinne domy dziecka - tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

W rodzinach zastępczych niezawodowych i zawodowych możliwe jest umieszczenie nie więcej niż 3 dzieci, natomiast w rodzinnych domach dziecka, nie więcej niż 8. Przekroczenie wskazanych limitów możliwe jest w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, jednak musi odbyć się to za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka i po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- a) 694,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej
- b) 1.052,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Ponadto, rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka przysługuje także wynagrodzenie.

Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek mogą być wspierane przez rodziny pomocowe, które sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 r.ż. do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci zwany „dodatkiem wychowawczym” w kwocie 500,00 zł miesięcznie. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu RDD na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 211,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. Rodzinie zastępczej zawodowej na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 211,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. Zawodowa rodzina zastępcza otrzymuje dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż kwota 2000,00 zł miesięcznie, natomiast rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego nie mniej niż 2600,00 zł miesięcznie.

Ponadto w art. 83 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zawarto katalog świadczeń, o które może ubiegać się rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- 2) świadczenie na pokrycie:

- a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka –jednorazowo,
- b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą. Środki finansowe, o których mowa powyżej, starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, jeżeli potrzeba przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na terenie powiatu grajewskiego funkcjonują jedynie rodziny zastępcze -

według stanu na dzień 31.12.2020 r. zastępczą formą opieki i wychowania objętych było 29 dzieci, umieszczonych w 16 rodzinach zastępczych, w tym:

- 1) 13 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 21 wychowanków,
- 2) 2 rodziny niezawodowe, w których opiekę znalazło 3 dzieci,
- 3) 1 rodzina zawodowa, w której opiekę znalazło 5 dzieci.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych w powiecie grajewskim ogółem w latach 2018-2020 na dzień 31.12. danego roku

Typ rodziny	2018	2019	2020
spokrewnione	12	13	13
niezawodowe	4	6	2
zawodowe	1	1	1
razem rodzin zastępczych	17	20	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRIPS za lata 2018-2020.

Tabela nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie grajewskim w latach 2018-2020 na dzień 31.12. danego roku

Typ rodziny	2018	2019	2020
spokrewnione	17	19	21
niezawodowe	4	7	3
zawodowe	5	5	5
razem dzieci w rodzinach zastępczych	26	31	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRIPS za lata 2018-2020.

Należy zaznaczyć, że znaczna część dzieci z powiatu grajewskiego - według stanu na 31.12.2020 r. - 14 osób przebywa obecnie w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. Najczęstszymi przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych jest: nadużywanie alkoholu przez jedno lub oboje rodziców, niepełnosprawność rodzica lub długotrwała/ciężka choroba, pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Struktura wiekowa dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w powiecie według stanu na dzień 31.12.2020 r. przedstawia się następująco:

Tabela nr 3. Dzieci w rodzinach zastępczych według wieku

Wiek dziecka	Ilość dzieci w rodzinach zastępczych
poniżej roku	0
od 1 do 3	2
od 4 do 6	8
od 7 do 13	10
od 14 do 17	8
od 18 do 24	1
Razem:	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRIPS za lata 2018-2020.

Wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Ponadto od 01.01.2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1)10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy;
- 2)30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy;
- 3)50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka- w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 4. Koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu grajewskiego, umieszczonych w rodzinach zastępczych, ponoszone przez powiat grajewski w latach 2018 – 2020

Koszt funkcjonowania rodzin zastępczych w zł			
Rok	2018	2019	2020

Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci pochodzących z terenu powiatu grajewskiego, a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu grajewskiego i na terenie innych powiatów	430 606,00	392 423,00	411 903,00
--	------------	------------	------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRIPS za lata 2018-2020.

V. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE GRAJEWSKIM

5.1. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej dzielą się na:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówkę opiekuńczo - wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dziecko, które pochodzi z powiatu grajewskiego, pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej, jest umieszczane w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Placówka zapewnia całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

PCPR realizuje postanowienia Sądu o umieszczaniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów. Ponadto bada sytuację socjalno-bytową rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w całodobowych w ww. placówkach i ustala im odpłatność za pobyt dzieci w danej placówce. W placówkach opiekuńczo - wychowawczych wg stanu na dzień 31.12.2020 r. przebywało 11 dzieci, na utrzymanie dzieci w latach 2018 - 2020 r. przekazano niżej przedstawione kwoty:

Tabela nr 5. Koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo wychowawczej

Koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w zł			
Rok	2018	2019	2020
Łączne roczne wydatki powiatu grajewskiego na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	641 987,00	632 318,00	584 436,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRIPS za lata 2018-2020.

Należy stwierdzić, że koszt opieki rodzinnej w przeliczeniu na 1 wychowanka, jest znacznie niższy niż opieki instytucjonalnej, nie mówiąc o niepodważalnej przewadze opieki rodzinnej, jeżeli chodzi o lepsze warunki prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. Z tych dwóch względów należy wspierać i rozwijać wszelkie formy rodzicielstwa zastępczego. Aby zrealizować takie założenie konieczne jest pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze i na prowadzących rodzinne domy dziecka, a jednocześnie zapewnienie im korzystnych warunków do podjęcia opieki. Należy jednocześnie zapewnić środki finansowe na utworzenie kolejnych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

5.2. Formy kontynuowania opieki nad pełnoletnimi wychowankami.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2020 poz. 821 z późn. zm.) określa zasady, na jakich udzielana jest pomoc w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Osoba usamodzielniana w rozumieniu ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to osoba, która:

- opuszcza rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną po osiągnięciu pełnoletności lub
- której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez tę osobę pełnoletności.

Ustawa przewiduje kilka form wsparcia osób usamodzielnianych, jeżeli uprzednio ich umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Do wspomnianych form wsparcia należą:

- a) przyznanie pomocy na:
  - ❖ kontynuowanie nauki,
  - ❖ usamodzielnienie,
  - ❖ zagospodarowanie,
- b) udzielenie pomocy w uzyskaniu:
  - ❖ odpowiednich warunków mieszkaniowych,

❖ zatrudnienia,

c) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Wymaga podkreślenia, że ww. pomoc nie przysługuje, jeżeli osoba usamodzielniana przebywa w domu pomocy społecznej albo w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub przewlekle chorym lub otrzymuje pomoc dla osób usamodzielnianych w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej. Przyznawanie pomocy, o której mowa, należy do zadań powiatu. Pomoc przyznawana jest lub udzielana nie z urzędu, a jedynie na wniosek osoby usamodzielnianej. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej:

- 3 lat - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- 1 roku - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia,
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana jest wówczas, gdy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę:

- w szkole,
- w zakładzie kształcenia nauczycieli,
- w uczelni,
- na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia,
- u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Wysokość pomocy wynosi w tym wypadku nie mniej niż 526,00 zł miesięcznie i przysługuje ona zasadniczo w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.

W określonych w ustawie przypadkach pomoc na kontynuowanie nauki bądź nie przysługuje, bądź - już przyznana - może zostać zawieszona. Pomoc ta nie przysługuje w przypadku, gdy osoba usamodzielniana:

- a) kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej lub uczelni, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie,
- b) bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie, na tym samym poziomie kształcenia, szkołę, zakład kształcenia nauczycieli lub uczelnię, kurs lub przygotowanie do wykonywania zawodu,
- c) została umieszczona w zakładzie karnym.

Pomoc na usamodzielnienie zostaje przyznana, o ile dochód miesięczny osoby usamodzielnianej nie przekracza 1200 zł. W sytuacji, gdy osiągnąty dochód jest większy, przyznanie pomocy jest fakultatywne - konkretnie zaś uzależnione od sytuacji mieszkaniowej, dochodowej, majątkowej lub osobistej.

Wielkość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- a) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną – nie mniej niż **3470,00 zł**, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej 3 lat;
- b) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
  - nie mniej niż **6939,00 zł**, – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
  - nie mniej niż **3470,00 zł**, – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,

- nie mniej niż **1735,00** zł, – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na zagospodarowanie - przyznanie uzależnione jest od miesięcznego dochodu osoby usamodzielnianej. Wysokość dochodu uprawniająca do pomocy i sposób jej określania są w tym wypadku takie same, jak w przypadku pomocy na usamodzielnienie. Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. Pomoc oferowana jest w kwocie nie niższej niż 1577,00 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż **3154,00** zł. Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

W powiecie grajewskim pomoc w procesie usamodzielnienia udzielana była pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo - wychowawcze oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze. Udzieloną pomoc dla wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki, w tym wysokość oraz formę udzielanej pomocy przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6. Koszty poniesione przez powiat grajewski na usamodzielniających się wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2018 – 2020

ROK	2018		2019		2020	
	placówki opiekuńczo -wychowawcze	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo -wychowawcze	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo -wychowawcze	rodziny zastępcze
pomoc na kontynuowanie nauki	12 846,00	35 002,00	15 833,00	24 345,00	15 254,00	16 747,00
pomoc na usamodzielnienie	15 613,00	0	0	17 348,00	6 939,00	31 226,00
pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	6 231,00	0	0	1 577,00	1 577,00	6 308,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRIPS za lata 2018-2020.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny: stworzenie warunków dla skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy.

Cele szczegółowe:

- 1) rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie grajewskim;
- 2) zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w wypełnianiu ich funkcji;
- 3) tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka;
- 4) pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- 5) zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych w ramach limitu.

VII. ZADANIA

1. cel szczegółowy: rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie grajewskim				
	Zadania do realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Mierniki realizacji celów
1.1.	Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez: -rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, plakatów, artykuły i ogłoszenia w lokalnej prasie, publikacja ogłoszeń i informacji na stronie internetowej	PCPR	Zadania ciągłe	Liczba rozpowszechnionych ulotek informacyjnych, plakatów, artykułów, ogłoszeń w lokalnej prasie, publikacji ogłoszeń i informacji na stronie internetowej, liczba przekazanych informacji
1.2.	Prowadzenie naboru kandydatów na rodziny zastępcze, diagnozowanie kandydatów, organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia	PCPR	Zadanie ciągłe	Liczba zamieszczonych ogłoszeń, liczba pozyskanych kandydatów, liczba nowych rodzin, liczba kandydatów którzy otrzymali kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, liczba diagnoz, liczba szkoleń dla

	rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego			kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, liczba kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego
1.3.	Współpraca z Sądem w zakresie rodzicielstwa zastępczego	PCPR Sąd Rejonowy w Grajewie	Zadanie ciągłe	Informacje na temat współpracy w aktach, liczba sporządzonych ocen rodzin zastępczych, ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, liczba sporządzonych innych opinii, protokołów, liczba przekazanych rejestrów rodzin
2.	cel szczegółowy: zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w wypełnianiu ich funkcji			
	Zadania do realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Mierniki realizacji celów
2.1.	Zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym w formie: utworzenia i prowadzenia grup wsparcia, poradnictwa specjalistycznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	PCPR PP-P	Zadanie ciągłe	Liczba utworzonych grup wsparcia, liczba rodziców uczestniczących w grupie wsparcia, liczba odbytych spotkań grupy wsparcia, liczba udzielonych porad specjalistycznych i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieciom oraz dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej, liczba rodzin objętych poradnictwem, pomocą
2.2.	Wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatora (1 koordynator na 15 rodzin zastępczych)	PCPR	Zadanie ciągłe	Liczba rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora, liczba odbytych wizyt
2.3.	Zatrudnienie zgodnie z ustawą osoby zajmującej się opieką i wychowaniem oraz osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	PCPR	Zadanie ciągłe	Liczba osób zatrudnionych do opieki i wychowania oraz osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich
2.4.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy	PCPR	Stosownie do potrzeb	Liczba wolontariuszy, liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy wolontariuszy
2.5.	Wspieranie finansowe rodzin zastępczych	PCPR	Zadanie ciągłe	Kwota wydatkowanych środków finansowych, decyzje administracyjne przyznające pomoc, listy wypłat, noty księgowe
2.6.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe	PCPR	Zgodnie z potrzebami	Liczba rodzin pomocowych, liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy poprzez rodziny pomocowe
3.	cel szczegółowy: tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka;			
	Zadania do realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Mierniki realizacji celów
3.1.	Przekształcanie rodzin zastępczych wielodzietnych w rodzinne domy dziecka	PCPR	Lata 2021-2023	Liczba rodzinnych domów dziecka
3.2.	Zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi	PCPR	Zadanie ciągłe	Liczba osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi, liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki
4.	Cel szczegółowy: pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;			
	Zadania do realizacji	Realizatorzy	Termin Realizacji	Mierniki realizacji celów
4.1.	Tworzenie i realizacja programów	PCPR, rodzina	Zadanie	Liczba utworzonych i realizowanych

	usamodzielnienia	zastępcza, placówka opiekuńcza-wychowawcza	ciągłe	programów usamodzielnienia, liczba wychowanków korzystających z pomocy
4.2.	Wsparcie dla osób usamodzielnianych (pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna)	PCPR	Zadanie ciągłe	Liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, liczba sporządzanych pism do burmistrzów/wójtów w celu pozyskania mieszkania z zasobów gminy
4.3.	Wsparcie finansowe, rzeczowe osób usamodzielnianych, praca socjalna	PCPR	Zadanie ciągłe	Kwota wydatkowanych środków finansowych, decyzje administracyjne przyznające pomoc, listy wypłat
5.	cel szczegółowy: zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych w ramach limitu;			
	Zadania do realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Mierniki realizacji celów
5.1.	Zawarcie umów z rodzinami zastępczymi oraz kandydatami na rodziny zastępcze	PCPR	Zadanie ciągłe	Liczba zawartych umów z rodzinami zastępczymi oraz kandydatami na rodziny zastępcze

VIII. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH W LATACH 2018-2020

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie określa ani minimum ani maksimum limitu nowych rodzin zawodowych. Jednakże biorąc pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci, pozbawionych opieki rodziców własnych, należy limit ten dostosować do potrzeb zapewnienia profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu. Trzyletnie planowanie zawierania umów daje możliwość długofalowych działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawodowej w powiecie grajewskim.

	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba zawodowych rodzin zastępczych	1	1	1

IX. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako „wspierających” system pomocy rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo - wychowawcze.
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
4. Pozyskanie, diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
5. Wzmocnienie funkcji rodzin zastępczych poprzez:
  - wsparcie koordynatorów,
  - poradnictwo specjalistyczne,
  - udział w szkoleniach,
  - wsparcie finansowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
6. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.
7. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
8. Poznanie i wdrażanie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie na terenie powiatu grajewskiego.

X. ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
2. Utrudniony proces regulowania sytuacji prawnej dziecka.

3. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
4. Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków.
5. Trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.
6. Utrudnianie przez naturalnych rodziców procesu przysposobienia dziecka.
7. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia).

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- Z budżetu Powiatu Grajewskiego;
- z budżetów innych powiatów;
- z budżetu Państwa (Ministra właściwego do spraw rodziny);
- z budżetów samorządów gminy, zgodnie z art. 191 ust. 8 ustawy;
- z budżetów powiatowych, zgodnie z art. 191 ust 4 ustawy;
- z odpłatności rodziców biologicznych;
- z funduszy Unii Europejskiej;
- z programów i konkursów krajowych, lub budżetu państwa;
- z dotacji i środków pochodzących z innych źródeł.

XII. BENIFICJENCI PROGRAMU

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze.
3. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Osoby usamodzielniane.
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego.
6. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.
7. Kierownictwo i wychowawcy placówek.

XIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordinatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie przy współpracy:

- ✓ Rodzin zastępczych;
- ✓ Rodzin pomocowych;
- ✓ Placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej;

- ✓ Policji;
- ✓ Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego;
- ✓ Organizacji pozarządowych, Kościołów i związków wyznaniowych.

XIV. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w realizację, przez koordynatora programu: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie, w celu oceny czy program osiąga założone cele. Ocena realizacji poszczególnych działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 obejmuje okres roczny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie sporządzi zbiorczą informację z realizacji Programu i będzie co roku przedkładał ją Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu w Grajewie w terminie **do dnia 30 kwietnia** każdego roku.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

UCHWAŁA Nr ..../..../21 Rady Powiatu Grajewskiego z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026

Na podstawie art. 12 pkt 4 i 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020r. poz. 920 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020, poz. 218 z późn. zm.) Rada Powiatu uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji *Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026* stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grajewskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą od dnia 01.01.2021 r.

*Przewodniczący
Rady Powiatu Grajewskiego*

Grzegorz Gardocki

UZASADNIENIE

Do zadań własnych powiatu określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Głównym celem programu jest pobudzenie aktywności instytucji i służb do zmniejszenia skali przemocy i towarzyszących jej zjawisk patologicznych oraz zwiększenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na występowanie problemu przemocy w rodzinach naszego powiatu. Cele szczegółowe, bezpośrednio zakładane w programie, odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

Program stanowi strategię postępowania wobec problemu przemocy w rodzinie, zakłada podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań wśród dorosłych oraz młodzieży i dzieci.

Na jednostkach samorządu terytorialnego stoi obowiązek roztaczania opieki nad osobami, które w swoim życiu doświadczyły przemocy ze strony najbliższych członków rodziny, a zwłaszcza nad osobami małoletnimi, słabszymi czy niepełnosprawnymi. Skuteczna ochrona osób krzywdzonych stanowi podwaliny niniejszego programu. Natomiast ścisła współpraca pomiędzy jednostkami organizacyjnymi zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz jasno określone cele i zadania do realizacji umożliwią podejmowanie szybszych i skuteczniejszych działań.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021-2026

Grajewo, marzec 2021r.

Spis treści

Wstęp.....	3
Uzasadnienie wyboru celu.....	3

Zadania:.....	4
Efekty:.....	4
Uzasadnienie wyboru celu:.....	4
Zadania:.....	5
Metody:.....	5
Efekty:.....	5
Uzasadnienie wyboru celu:.....	5
Zadania:.....	6
Metody:.....	6
Efekty:.....	6
Uzasadnienie celu:.....	6
Zadania:.....	6
Metody:.....	6
w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026.....	27
I.Wstęp.....	32
II.Charakterystyka powiatu.....	34
III.Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu grajewskiego.....	35
IV.Cele, założenia oraz adresaci programu.....	37
V.Harmonogram realizacji działań.....	38
VI.Prognozowane efekty realizowanych działań.....	41
VII.Źródła finansowania Programu.....	42
VIII.Monitoring i sprawozdawczość.....	42
I.Wstęp.....	44
II.Prawne uwarunkowania programu.....	45
III.Cele programu.....	45
IV.Harmonogram.....	46
V.Adresaci programu.....	48
VI.Realizatorzy programu.....	48
VII.Oczekiwane rezultaty programu.....	48
VIII.Monitoring.....	48
IX.Finansowanie programu.....	48

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie to bardzo istotny problem społeczny, który w wielu środowiskach niestety dalej jest traktowany jako temat wstydlivy, upokarzający, a informacje o tym zjawisku nie opuszczają „czterech ścian mieszkań”, w których często dochodzi do dramatów. Przemoc występuje we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje pojęcie przemocy w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osoby najbliższej, a także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej występujące formy przemocy to:

- przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań, czy zasinień,
- przemoc psychiczna – to umyślne działanie wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,
- przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,
- przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy,
- zaniedbanie – to działanie polegające na ciągłym niezaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym, a jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

- faza narastającego napięcia – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc, czy złożyć skargę.
- faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynna i miła. Pozwala uwierzyć osobie doznającej przemocy, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Osoby doznające przemocy wierzą wbrew

zdrawemu rozsądkowi w zapewnienia osoby stosującej przemoc i wycofują swoje wcześniejsze zeznania. Po jakimś czasie znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. I nawet jeśli przed chwilą osoba doznająca przemocy była gotowa uciec, teraz zostaje.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji RP wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026 zwany dalej Programem. Założenia Programu są spójne z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jednocześnie skorelowane z lokalnymi potrzebami i dotychczasowymi działaniami zawartymi w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025. W Programie tym wskazano konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także prowadzenia terapii ze sprawcami. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań, mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

Działania ujęte w niniejszym Programie realizowane będą w oparciu o obowiązujące akty prawne, a w szczególności:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 218 z późn. zm.).
3. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 1876 z późn. zm.).
4. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 1359).
5. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2019r. poz. 2277 z późn. zm.).
6. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 2050 z późn. zm.).
7. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 821 z późn. zm.).
8. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 920).
9. Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 360 z późn. zm.).
10. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 1444 z późn. zm.).
11. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 30 z późn. zm.).
12. Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 1057 z późn. zm.).
13. Uchwałę nr 16 Rady Ministrów z dnia 01 lutego 2021r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (M.P. z 2021r. poz. 235).
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011r. nr 209, poz. 1245).
15. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w

razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448).

16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2010 r. nr 201 poz. 1334).
17. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. z 2011 r. nr 50 poz.259)

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych powiatu należy, w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Ponadto do zadań powiatu z zakresu administracji rządowej dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy, w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dodatkowo zgodnie z art. 11b ustawy organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego organizujące placówki, o których mowa w art. 18g ust. 1 pkt 3 i 5 i art. 18h ustawy z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji oraz art. 18g ust. 1 pkt 3 i 5 i art. 18h ustawy z dnia 24 sierpnia 2001r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, przekazują, z użyciem środków komunikacji elektronicznej, właściwym terytorialnie jednostkom organizacyjnym Policji i Żandarmerii Wojskowej aktualne dane teleadresowe tych podmiotów ze wskazaniem przedmiotu działalności.

II. Charakterystyka powiatu

Mapa podziału powiatu grajewskiego

Powiat grajewski – powiat w Polsce (województwo podlaskie) utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej.

W strukturze Powiatu Grajewskiego wchodzi 6 jednostek samorządowych:

- 1 gmina miejska (Grajewo)
- 2 gminy miejsko-wiejskie (Rajgród, Szczuczyn)
- 3 gminy wiejskie (Grajewo, Wąsosz, Radziłów)

Liczba ludności (dane z GUS Białystok, stan na 31.12.2019r.):

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna w km ²	Ludność					
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem w wieku		
					przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
Powiat grajewski	968	47210	23419	23791	8263	29381	9566
Gmina miejska: Grajewo	19	21900	10609	11291	3767	13649	4484
Gminy miejsko-wiejskie:							
Rajgród	207	5176	2591	2585	818	3253	1105
Szczuczyn	116	6026	3047	2979	1099	3683	1244
Gminy wiejskie:							
Grajewo	308	5789	2926	2863	1128	3649	1012
Wąsosz	118	3597	1848	1749	635	2223	739
Radziłów	200	4722	2398	2324	816	2924	982

Na terenie powiatu grajewskiego przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie zajmują się następujące instytucje:

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej;
- gminne i miejska komisja rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie;
- Komenda Powiatowa Policji w Grajewie;
- Prokuratura Rejonowa w Grajewie;
- Sąd Rejonowy w Grajewie;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie;
- szkoły i placówki oświatowe;
- placówki służby zdrowia.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu grajewskiego

W powiecie grajewskim, we wszystkich gminach zostały powołane Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dzięki współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie z Zespołami Interdyscyplinarnymi z powiatu grajewskiego oraz Komendą Powiatową Policji w Grajewie zebrano dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie grajewskim w okresie od 2016r. do 2020r., które posłużyły do zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie w powiecie grajewskim.

Tabela nr 1. Ogólna liczba założonych „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do Zespołów Interdyscyplinarnych.

Wyszczególnienie	Ogólna liczba założonych „Niebieskich Kart”				
	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto Grajewo	79	97	87	59	67
Gmina Grajewo	40	31	36	15	33
Gmina Szczuczyn	56	50	49	40	24
Gmina Radziłów	31	28	26	17	38
Gmina Wąsosz	19	13	23	15	15
Gmina Rajgród	21	19	11	18	21
RAZEM	246	238	232	164	198

Jak wynika z powyższej tabeli w latach 2016-2018 ogólna liczba założonych „Niebieskich Kart” była na zbliżonym poziomie. Tendencję spadkową możemy zauważyć w roku 2019, może to świadczyć o

wzrastającej świadomości społecznej na temat przemocy. W roku 2020 ponownie mamy wzrost wszczętych procedur w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela nr 2. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w powiecie grajewskim.

Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy															
Gmina/Miasto	2016			2017			2018			2019			2020		
	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m
Gmina Grajewo	1	29	1	2	24	0	2	28	0	0	14	0	1	20	0
Gmina Szczuczyn	0	43	0	0	35	1	6	43	0	5	35	0	0	19	0
Gmina Radziłów	1	24	0	1	24	0	2	22	0	1	15	0	2	20	0
Gmina Wąsosz	0	11	0	0	7	0	0	15	0	1	12	0	0	12	0
Gmina Rajgród	0	18	0	0	15	0	0	10	0	0	16	0	1	9	0
RAZEM	2	125	1	3	105	1	10	118	0	7	92	0	4	80	0

K – kobieta **M** – mężczyzna **m** – małoletni

Z danych załączonych w tabeli wynika, że osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w bardzo znacznej przewadze byli mężczyźni (2016r. – 125, 2017r. – 105, 2018r. – 118, 2019r. – 92, 2020r. – 80). Tendencję spadkową możemy zauważyć w 2020r.

Tabela nr 3. Liczba osób doznających przemocy w powiecie grajewskim.

Liczba osób doznających przemocy															
Gmina/Miasto	2016			2017			2018			2019			2020		
	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m	K	M	m
Miasto Grajewo	93	101	103	93	90	94	74	19	72	60	72	52	65	14	64
Gmina Grajewo	27	5	1	22	8	0	25	3	1	13	1	1	17	5	2
Gmina Szczuczyn	52	1	41	52	4	40	33	10	38	31	8	34	18	4	19
Gmina Radziłów	21	5	2	25	2	0	19	3	2	14	1	0	18	6	4
Gmina Wąsosz	13	0	0	8	2	0	14	0	3	11	2	0	7	5	1
Gmina Rajgród	10	0	11	13	1	12	12	2	10	20	4	12	23	5	16
RAZEM	216	113	158	213	107	146	177	37	126	149	88	99	148	39	106

K – kobieta **M** – mężczyzna **m** – małoletni

Z danych zamieszczonych w tabeli wynika, że osobami doznającymi przemocy w szczególności były kobiety (2016r. – 216, 2017r. – 213, 2018r. – 177, 2019r. – 149, 2020r. – 148), następnie osoby małoletnie (2016r. – 158, 2017r. – 146, 2018r. – 126, 2019r. – 99, 2020r. – 106). Przemoc dotyka również wielu mężczyzn, ale w mniejszym stopniu niż kobiety i małoletnich.

Tabela nr 4. Interwencje policyjne dot. przemocy w rodzinie (wdrożone procedury „Niebieskich Kart” wg danych statystycznych).

Komenda Powiatowa Policji w Grajewie					
Interwencje policyjne dot. przemocy w rodzinie (wdrożone procedury NK w powiecie grajewskim)	2016	2017	2018	2019	2020
	310	275	277	189	233

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Grajewie wynika, że w roku 2016 było najwięcej interwencji związanych z przemocą w rodzinie. Tendencję spadkową przyniósł rok 2019.

Tabela nr 5. Program oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba edycji programu	0	1	1	1	1
Liczba oświadczeń, które wpłynęły do PCPR w Grajewie	7	11	10	5	4
Liczba uczestników	0	6	7	3	3
Liczba osób, które ukończyły program	0	1	4	2	3

Celem skutecznego eliminowania zjawiska przemocy w rodzinie, należy objąć pomocą nie tylko osoby doznające przemocy, ale również osoby stosujące przemoc. W związku z tym w powiecie grajewskim prowadzony jest program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2016-2020 odbyło się 5 edycji programu. W roku 2019 i 2020 ze względu na bardzo małą liczbę osób chętnych do wzięcia udziału w programie, za zgodą Wojewody Podlaskiego, zajęcia prowadzone były w formie zajęć indywidualnych. Osoby, które ukończyły program, przez 3 lata poddawane są monitoringowi, sprawdzamy czy sprawca powrócił do zachowań przemocowych. Z dokumentacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie wynika, że sprawcy przemocy dzięki programowi nauczyli się rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy, potrafią radzić sobie ze swoimi emocjami. Dlatego bardzo ważne w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są programy profilaktyczne i terapeutyczne.

IV. Cele, założenia oraz adresaci programu

W niniejszym dokumencie zawarte zostają strategiczne obszary działania określonych jednostek oraz cele, których realizacja ma za zadanie przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Realizacja założonych celów jest uwarunkowana stopniem zaangażowania poszczególnych podmiotów, biorących udział w realizacji programu.

1. Cel główny Programu:

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie przyczyn i skutków stosowania przemocy w powiecie grajewskim.

2. Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie działań profilaktycznych poprzez podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla osób doznających przemocy.
3. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności usług.

Dążąc do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aby zrealizować cele ustawowe, w tym cele zawarte w Programie, określone zostały obszary oraz kierunki działań, a także grupy adresatów Programu:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna – obszar ten kierowany jest do ogółu społeczeństwa, zwłaszcza do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar ten kierowany jest do osób doznających przemocy w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar ten kierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do służb i podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar ten kierowany jest do przedstawicieli instytucji i

V. Harmonogram realizacji działań

Lp.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
Cel 1. Zwiększenie działań profilaktycznych poprzez podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.					
1.	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu grajewskiego	Gromadzenie danych na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2026 I kwartał każdego roku kalendarzowego	Liczba opracowanych diagnoz
2.	Prowadzenie działań profilaktycznych oraz informacyjno-edukacyjnych z zakresu przemocy.	Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą w rodzinie	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (MOPS/GOPS, Zespoły Interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Sąd, Prokuratura, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe)	2021-2026 na bieżąco	1. Liczba zrealizowanych programów. 2. Liczba uczestników programów.
3.	Edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy i jej skutków	1. Przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2026 na bieżąco	Liczba przygotowanych materiałów informacyjnych.
		2. Uczestnictwo w lokalnych kampaniach społecznych, które: - opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci, - promujące działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencje wobec osób stosujących przemoc.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (MOPS/GOPS, Zespoły Interdyscyplinarne, KPP, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Sąd, Prokuratura, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe)	2021-2026 na bieżąco	Liczba lokalnych kampanii społecznych

		3. współpraca z organami samorządu terytorialnego z kościołami i związkami wyznaniowymi na terenie powiatu grajewskiego w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działań edukacyjnych prowadzonych przez kościoły i związki wyznaniowe.	PCPR, kościoły i organizacje pozarządowe	2021-2026 na bieżąco	Liczba podjętych inicjatyw
Cel.2. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy.					
1.	Zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej	Zawarcie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego prowadzącymi Ośrodki Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	PCPR	2021-2026 I kwartał każdego roku kalendarzowego	Liczba osób skierowanych do placówek.
		Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	PCPR, OPS, KPP	2021-2026 w miarę potrzeb	Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.
		Przekazanie Policji danych teleadresowych podmiotów udzielających wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie tj. specjalistycznych ośrodkach wsparcia i innych placówkach.	PCPR	2021-2026 w miarę potrzeb	Liczba przekazanych informatorów.
2.	Zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	Bezpłatne poradnictwo psychologiczne i prawne.	PCPR	2021-2026 cyklicznie raz w tygodniu	Liczba osób objętych pomocą.
3.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	Rozpowszechnianie informacji w formie plakatów, ulotek a także publikowanie na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Grajewie oraz PCPR w Grajewie. Organizowanie spotkań informacyjnych, konferencji z udziałem instytucji działających na rzecz przeciwdziałania	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2026 w miarę potrzeb	1. Liczba rozpowszechnionych informacji. 2. Liczba spotkań informacyjnych.

		przemocy w rodzinie.			
4.	Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy.	Monitorowanie sytuacji osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, którym udzielono pomocy.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (MOPS/GOPS, Zespoły Interdyscyplinarne, KPP, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Sąd, Prokuratura, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe)	2021-2026 po 6 miesiącach od udzielenia wsparcia.	Liczba osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, poddanych różnym formom pomocy.
Cel 3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.					
1.	Wykorzystanie procedur określonych w przepisach prawnych o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty.	PCPR we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2026 na bieżąco	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”
2.	Prezentacja ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Przesyłanie zaktualizowanych informatorów właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantowi powiatowej policji oraz wchodzącym w obręb powiatu gminom.	PCPR	2021-2026 do dnia 15 lipca każdego roku	1. Coroczne aktualizowanie na stronie internetowej powiatu oraz PCPR bazy teled adresowej. 2. Liczba informatorów zawierających dane teled adresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych.
		Przekazanie Policji danych teled adresowych właściwych miejscowo placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz placówek prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne lub programy psychologiczno-terapeutyczne	PCPR	2021-2026 w miarę potrzeb	Liczba przekazanych informatorów.
3.	Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne na osoby stosujące przemoc.	Realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR	2021-2026 przynajmniej raz w roku	Liczba edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych .
		Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach	PCPR	2021-2026 w trakcie trwania programu	1. Liczba uczestników. 2. Liczba osób, które ukończyły program.

		korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie			
		Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres 3 lat po ukończeniu programu	PCPR	2021-2026 w okresie od 3 do 36 miesięcy po zakończeniu cyklu oddziaływań.	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań przemocowych.
		Realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	PCPR	2021-2026 w miarę potrzeb	1. Liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Liczba uczestników. 3. Liczba osób, które ukończyły program.
		Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR	2021-2026 na bieżąco	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań przemocowych.
Cel 4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności usług.					
1.	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Udzielanie wsparcia osobom pracującym bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w formie m.in. szkoleń, poradnictwa, konferencji.	PCPR	2021-2026 w miarę potrzeb	Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa, wsparcia psychologicznego, biorących udział w szkoleniach i konferencjach.

Kierunki działań zawarte w poszczególnych obszarach mogą zostać rozszerzone o dodatkowe zadania w zależności od monitorowania potrzeb mieszkańców powiatu grajewskiego oraz środków finansowych.

VI. Prognozowane efekty realizowanych działań

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w tym:
  - a) udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz osobom stosującym przemoc,
  - b) spadek liczby osób i rodzin doznających przemocy,
  - c) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy.

4. Podniesienie jakości udzielanej pomocy, w tym:
  - a) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - b) podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Zacieśnienie współpracy systemu współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

VII. Źródła finansowania Programu

Działania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Grajewskim na lata 2021-2026 będą finansowane ze środków własnych powiatu, środków budżetu państwa oraz dotacji celowych – środków pozabudżetowych pozyskiwanych z różnych programów.

VIII. Monitoring i sprawozdawczość

Zasady ewaluacji i monitoringu Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Grajewskim na lata 2021-2026 odbywać się będą na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywanych zadań oraz analizy zebranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Co roku w ramach sprawozdania ze swojej działalności Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie będzie przekazywało Radzie Powiatu Grajewskiego i Zarządowi Powiatu Grajewskiego ocenę realizacji niniejszego Programu. Program ma charakter otwarty i „elastyczny” tzn. może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom związanym ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, rozwojem procesów społecznych i potrzebami w tym zakresie a także z wymogami prawa.

UCHWAŁA Nr ...../...../21
RADY POWIATU GRAJEWSKIEGO
z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021-2026”

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm), w związku z art. 6 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz.2018 z późn. zm.), uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021-2026”, jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grajewskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą od dnia 01.01.2021 r.

*Przewodniczący
Rady Powiatu Grajewskiego*

Grzegorz Gardocki

Załącznik
do Uchwały
Rady Powiatu Grajewskiego
z dnia.....2021 r.

**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE
PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI**

W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE NA LATA 2021-2026

Grajewo, marzec 2021r.

Spis treści:

Wstęp.....	3
Uzasadnienie wyboru celu.....	3
Zadania:.....	4
Efekty:.....	4
Uzasadnienie wyboru celu:.....	4
Zadania:.....	5
Metody:.....	5
Efekty:.....	5
Uzasadnienie wyboru celu:.....	5
Zadania:.....	6
Metody:.....	6
Efekty:.....	6
Uzasadnienie celu:.....	6
Zadania:.....	6
Metody:.....	6
w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026.....	27
I.Wstęp.....	32
II.Charakterystyka powiatu.....	34
III.Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu grajewskiego.....	35
IV.Cele, założenia oraz adresaci programu.....	37
V.Harmonogram realizacji działań.....	38
VI.Prognozowane efekty realizowanych działań.....	41

VII. Źródła finansowania Programu.....	42
VIII. Monitoring i sprawozdawczość.....	42
I. Wstęp.....	45
II. Prawne uwarunkowania programu.....	45
III. Cele programu.....	45
IV. Harmonogram.....	47
V. Adresaci programu.....	48
VI. Realizatorzy programu.....	48
VII. Oczekiwane rezultaty programu.....	48
VIII. Monitoring.....	49
IX. Finansowanie programu.....	49

I. Wstęp

Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie grajewskim na lata 2021-2026, ma na celu udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom zagrożonym przemocą w rodzinie, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia z tym problemem. Niezwykle ważne jest zapewnienie profesjonalnej pomocy specjalistów zarówno osobom doświadczającym przemocy, jak również tym, którzy stosują przemoc, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci. Aby osiągnąć najlepsze efekty cała społeczność lokalna powinna być zaangażowana w działania profilaktyczne, konieczna jest współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Prawne uwarunkowania programu

Podstawą prawną opracowania powiatowego programu służącego działaniom profilaktycznym w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie jest art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r. poz. 2018 z późn. zm.), który nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji ww. programu.

III. Cele programu

Celem głównym programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie grajewskim. Realizowany on będzie poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Istotne jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych.

Cel główny programu będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.

Działania:

- Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Poszerzanie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie,
- Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców.

2. Udzielania wsparcia i pomocy rodzinie, w której występuje przemoc domowa.

Działania:

- Wspieranie rodzin, udzielanie pomocy, w tym ze szczególnym uwzględnieniem pracy socjalnej,
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin będących w kryzysie,
- Wspieranie rodzin we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez:
  - pracę socjalną,
  - poradnictwo rodzinne,
  - poradnictwo prawne,
  - poradnictwo psychologiczne,
  - poradnictwo pedagogiczne.

3. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą.

Działania:

- Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

4. Zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych.

Działania:

- Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych,
- Wspieranie rodzin w przewyciężaniu sytuacji kryzysowej,
- Umożliwienie rodzicom i dzieciom korzystania z porad socjalnych, prawnych i psychologicznych.

5. Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich.

Działania:

- Wspieranie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich,
- Propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowywania dzieci,
- Wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami poprzez:
  - zapewnienie wsparcia dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi,
  - zapewnienie wsparcia dzieciom mającym problemy wychowawcze i edukacyjne,
  - informowanie o możliwości korzystania z dziennych form opieki nad dziećmi (świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowy dom samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej).

6. Zapewnienie usług poradniczych, wspierających, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

Działania:

- Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej i terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodzin, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

IV. Harmonogram

Cele do realizacji	Zadanie	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Zwiększenie świadomości społecznej z zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie	Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Opracowanie i publikacja ulotek dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz informujących o możliwościach uzyskania wsparcia	2021-2026	PCPR wraz z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba opublikowanych i rozdystrybuowanych ulotek oraz publikacji
	Poszerzanie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie	Organizowanie zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy dla rodziców	2021-2026	PCPR wraz z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba zajęć profilaktycznych skierowanych do rodziców
	Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców	Aktualizacja informacji o działaniach na rzecz osób doświadczających przemocy na stronie Starostwa Powiatowego w Grajewie oraz PCPR w Grajewie	2021-2026	PCPR	Liczba informacji i artykułów zamieszczonych na stronach PCPR i Starostwa Powiatowego
2. Udzielania wsparcia i pomocy rodzinie, w której występuje przemoc domowa 3. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą	Udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą	Prowadzenie poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób doświadczających przemocy.	2021-2026 raz w tygodniu	PCPR	Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego i prawnego.
		Zapewnienie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych.	2021-2026 w miarę potrzeb	PCPR	Liczba osób skierowanych do ośrodków interwencji kryzysowej i ośrodków wsparcia.
4. Zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych 5. Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich	Edukacja sprawców przemocy	Prowadzenie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie	2021-2026 przynajmniej raz w roku kalendarzowym	PCPR	Liczba osób, które ukończyły program.
	Promowanie prawidłowych wzorców życia rodzinnego	Wsparcie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych	2021-2026	PCPR wraz z instytucjami działającymi na rzecz	Liczba podjętych inicjatyw, liczba udzielonych porad.

	opartych na wzajemnym szacunku, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy	postaw rodzicielskich, propagowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowania dzieci, zapewnienie wsparcia rodzicom i dzieciom mającym problemy wychowawcze poprzez poradnictwo psychologiczne i porady socjalne		przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
6. Zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin	Współpraca interdyscyplinarna w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Organizacja szkoleń i spotkań merytorycznych dla pracowników działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2026 w miarę potrzeb	PCPR wraz z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba szkoleń i spotkań.

V. Adresaci programu

1. Rodziny dotknięte przemocą: osoby doświadczające przemocy, osoby stosujące przemoc, świadkowie przemocy.
2. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.
5. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie.

VI. Realizatorzy programu

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie
2. Placówki Oświatowe z terenu powiatu grajewskiego
3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu grajewskiego
4. Komenda Powiatowa Policji w Grajewie
5. Poradnia psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie
6. Organizacje pozarządowe

VII. Oczekiwane rezultaty programu

1. Zwiększenie świadomości społecznej o zagrożeniach płynących z przemocy w rodzinie.
2. Zmiany postawy społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających osobom doświadczającym przemocy jak i sprawcom przemocy.
4. Zapewnienie należytej opieki dzieciom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
5. Wzmocnienie rodziny w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi.

6. Pomoc rodzinie w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej.
7. Koordynacja działań służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII. Monitoring

Zasady ewaluacji i monitoringu Powiatowego Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie grajewskim na lata 2021-2026 odbywać się będą na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywanych zadań oraz analizy zebranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Co roku w ramach sprawozdania ze swojej działalności Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie będzie przekazywało Radzie Powiatu Grajewskiego i Zarządowi Powiatu Grajewskiego ocenę realizacji niniejszego Programu. Program ma charakter otwarty i „elastyczny” tzn. może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom związanym ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, rozwojem procesów społecznych i potrzebami w tym zakresie a także z wymogami prawa.

IX. Finansowanie programu

Działania zawarte w Powiatowym Programie profilaktycznym w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie grajewskim na lata 2021-2026 będą finansowane ze środków własnych powiatu, środków budżetu państwa oraz dotacji celowych – środków pozabudżetowych pozyskiwanych z różnych programów.